

Дослідження, розробки, проекти
з питань публічного управління та адміністрування
УДК 37.091.12:005.963

Тоточенко Тетяна Володимирівна

старший викладач

*Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»*

Totochenko Tetiana

Senior Lecturer

Communal Institution of Higher Education

"Dnipro Academy of Continuing Education" of Dnipropetrovsk Regional Council

ORCID: 0000-0003-2238-8635

Рибкіна Світлана Олексіївна

PhD зі спеціальності Публічне управління та адміністрування,

доцент кафедри публічного управління та права

*Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»*

Rybkina Svitlana

PhD in Public Administration,

Associate Professor of the department of public management and law

Communal Institution of Higher Education

"Dnipro Academy of Continuing Education" of Dnipropetrovsk Regional Council

ORCID: 0000-0002-1063-6462

**УПРАВЛІННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В
УКРАЇНІ**

MANAGEMENT OF REGULATORY AND LEGAL PROVISION OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL WORKERS IN UKRAINE

Анотація. Реформування системи освіти України згідно з концепцією якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа», потреби суспільства у наданні якісних освітніх послуг висувають певні вимоги до професійного рівня педагогічних працівників. Педагогічні працівники – це рушійна сила реформи, тому особлива увага приділяється системі підвищення кваліфікації, яка є складовою освіти дорослих. Система підвищення кваліфікації має сприяти безперервному професійному та особистісному розвитку педагогів, формуванню власної траєкторії професійного розвитку та мати випереджувальний характер. В статті проведено аналіз нормативно-правових актів, що регулюють підвищення кваліфікації педагогічних працівників в Україні. Згідно з Законом України «Про освіту» педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати власний професійний і загальнокультурний рівні та педагогічну майстерність. Безперервний професійний розвиток є однією з трудових функцій педагога, визначених професійними стандартами. Крім того, атестація педагогічних працівників неможлива без проходження підвищення кваліфікації. Затвердження порядку підвищення кваліфікації дозволяє визначити види, форми, обсяг та періодичність підвищення кваліфікації, процедуру визнання результатів підвищення кваліфікації, а також дає можливість педагогам самостійно обирати форми навчання, освітні програми та суб'єктів підвищення кваліфікації. Оплата підвищення кваліфікації працівників гарантується державою. Потреби регіонів у підвищення кваліфікації педагогічних працівників забезпечують комунальних закладів післядипломної освіти, які фінансуються за рахунок відповідних бюджетів. Крім того, законодавством передбачена

можливість залучення інших джерел фінансування, наприклад, коштів державного бюджету, власних надходжень закладів освіти. Суттєві зміни у законодавстві, що відбулися протягом останніх років, створили сприятливі умови для безперервного професійного та особистісного розвитку педагогічних працівників в Україні. Водночас, аналіз механізму планування підвищення кваліфікації закладами освіти показав необхідність внесення змін до Порядку підвищення кваліфікації з метою його уточнення, а також необхідність оновлення положення про атестацію педагогічних працівників.

Ключові слова: освіта дорослих, безперервний професійний розвиток, професійні компетентності, післядипломна освіта, суб'єкт підвищення кваліфікації, регіональне замовлення.

Summary. Reforming the education system of Ukraine in accordance with the concept of high-quality, modern and affordable general secondary education "New Ukrainian School", the needs of society to provide quality educational services impose certain requirements on the professional level of teaching staff. Pedagogical workers are the driving force of the reform, therefore special attention is paid to the system of professional development, which is a component of adult education. The system of professional development should contribute to the continuous professional and personal development of teachers, the formation of their own trajectory of professional development, be advanced. The article analyzes the normative legal acts regulating the professional development of pedagogical workers in Ukraine. According to the Law of Ukraine "On Education", teaching staff are obliged to constantly raise their own professional and general cultural level and pedagogical skills. Continuous professional development is one of the labour functions of a teacher, determined by professional standards. In addition, certification of teaching staff is impossible without advanced training. The approval of the order of professional development

allows to determine the types, forms, volume and periodicity of professional development, the procedure for recognizing the results of professional development, and also gives teachers the opportunity to independently choose the forms of education, educational programs and subjects of professional development. Payment for professional development of employees is guaranteed by the state. Municipal institutions of postgraduate education, financed from the relevant budgets, meet the needs of the regions to improve the skills of pedagogical personnel. In addition, the legislation provides for the possibility of attracting other sources of financing, such as the state budget, own income of educational institutions. Significant changes in legislation that have occurred in recent years have created favourable conditions for continuous professional and personal development of pedagogical personnel in Ukraine. At the same time, the analysis of the mechanism of planning advanced training by educational institutions showed the need to make changes to the Procedure for advanced training in order to clarify it, as well as the need to update the provision on the certification of teaching staff.

Key words: *adult education, continuous professional development, professional competences, postgraduate education, subject of professional development, regional order.*

Постановка проблеми. Реформування системи освіти України згідно з концепцією якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа», інтеграція в міжнародний освітній простір суттєво впливають на функціонування закладів освіти та висувають нові вимоги до якості освітніх послуг. Педагогічні працівники, які беруть участь в організації та наданні освітніх послуг, мають бути готовими вчасно реагувати на зміни, що відбуваються в суспільстві, а також постійно підвищувати власний професійний рівень та педагогічну майстерність.

Безперервний професійний розвиток визначено професійними стандартами як трудова функція педагога. Разом з тим підвищення кваліфікації є обов'язковою умовою атестації педагогічних працівників, за результатами якої встановлюються кваліфікаційні категорії та присвоюються педагогічні звання.

Професіоналізм є динамічною характеристикою педагогічних працівників, яка змінюється протягом його життя та професійної кар'єри і включає не лише результати освіти, а й отримання практичних управлінських навичок та розвиток особистісних здатностей до обраного виду професійної діяльності. Роль системи вищої професійної освіти полягає у формуванні того аспекту управлінського професіоналізму педагогічних працівників, який пов'язаний зі становленням базової професійної компетентності педагога.

Система підвищення кваліфікації педагогічних працівників в Україні протягом останніх років зазнала суттєвих змін. Насамперед прийнята низка нормативно-правових актів, що визначають процедуру, види, форми, умови, механізми фінансування, а також права та обов'язки педагогів щодо підвищення кваліфікації. При цьому окремі аспекти нормативно-правового забезпечення функціонування системи підвищення кваліфікації потребують додаткового дослідження з урахуванням їхнього практичного застосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правового забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних працівників, в тому числі післядипломної педагогічної освіти, розглядали такі науковці як В. Олійник, О. Яковенко, С. Крисюк, Н. Вапнярчук та інші, наголошуючи на ролі держави в управлінні післядипломною освітою та системою підвищення кваліфікації. Особливу увагу фахівці приділяли якості освітніх послуг з підвищення кваліфікації, зазначаючи необхідність впровадження нових підходів до надання цих послуг та врахування вимог суспільства до професійного рівня педагогів.

Мета статті полягає в аналізі нормативно-правових документів, які сьогодні регулюють питання підвищення кваліфікації педагогічних працівників в Україні, виявленні недоліків законодавства та пошуку напрямів його вдосконалення з метою забезпечення функціонування системи підвищення кваліфікації, яка сприяє безперервному професійному та особистісному розвитку педагога.

Виклад основного матеріалу. Одним з показників розвитку системи освіти в країні можна вважати рівень її нормативно-правового забезпечення. Разом з тим, динамічні зміни в суспільстві призводять до постійного оновлення та удосконалення раніше прийнятих нормативно-правових документів, відповідно до яких реалізується державна політика в галузі освіти.

Реформування системи освіти в Україні, затвердження стандартів освіти «Нової української школи» обумовлює нові підходи до процесу навчання: від накопичення знань до здобуття ключових компетентностей та наскрізних вмінь. Безумовно, ключовим елементом освітньої реформи «Нова українська школа», її рушійною силою є педагогічні працівники. Якість освітніх послуг, що надаються закладами освіти різних рівнів, безпосередньо пов'язана з безперервним професійним та особистісним вдосконаленням педагогічного персоналу. На жаль, на даний час існує дисбаланс між вимогами суспільства до кваліфікації педагогів та існуючою системою підготовки педагогічних кадрів. Тому одним з пріоритетних завдань держави в галузі освіти є впровадження оновленої системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Сучасна система підвищення кваліфікації має сприяти безперервному професійному та особистісному розвитку педагогів, формуванню власної траєкторії професійного розвитку, готовності до впровадження новітніх освітніх технологій, а головне, мати випереджувальний характер. В свою

чергу, функціонування такої системи вимагає відповідного нормативно-правового забезпечення.

Н. Вапнярчук зазначає такі недоліки нормативно-правового регулювання підвищення кваліфікації в Україні як величезна кількість змін і доповнень до законодавчих актів; відсутність чітких механізмів реалізації; відсутність цілісної державної програми розвитку нормативно-правового забезпечення та пріоритетності у прийнятті відповідних актів [1, с. 211].

В. Олійник визначає державу «основним суб'єктом забезпечення управління системою післядипломної освіти» [2, с. 11]. Дійсно, Конституцією України [3] гарантовано забезпечення державою розвитку післядипломної освіти в Україні, водночас, Законом України «Про освіту» [6] органам місцевого самоврядування надані повноваження щодо утворення комунальних закладів післядипломної освіти, які забезпечують потреби у підвищення кваліфікації педагогічних працівників конкретного регіону. На наш погляд територіальна організація системи післядипломної педагогічної освіти дозволяє врахувати потреби регіону та конкретних споживачів освітніх послуг [12, с. 190].

Заслуговує на увагу думка О. Яковенко про те, що правове регулювання освіти має працювати на випередження освітянських потреб [13, с. 179]. Курс на випередження є запорукою ефективного функціонування системи.

Важливим кроком у реформуванні системи освіти в Україні, підґрунтям для реалізації якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» можна вважати прийняття у 2017 році Закону України «Про освіту» (далі – Закон № 2145) [6]. З прийняттям цього закону з'являється поняття «освіта дорослих» та фундаментально новий підхід до професійного розвитку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Безперервний професійний розвиток, післядипломна освіта, а також курси перепідготовки та підвищення кваліфікації визначено

складниками освіти дорослих, яка спрямована «на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки».

Варто звернути увагу на деякі суперечності в статті 18 Закону № 2145, оскільки післядипломна освіта та курси підвищення кваліфікації визначені як окремі складові освіти дорослих, водночас, післядипломна освіта включає спеціалізацію, перепідготовку, підвищення кваліфікації та стажування. Необхідно зазначити, що післядипломна освіта передбачає здобуття другої (наступної) вищої освіти за іншою спеціальністю на основі здобутої вищої освіти та практичного досвіду [5].

Протягом 2020-2021 рр. були прийняті професійні стандарти керівника закладу загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) [9], вчителя ЗЗСО та вчителя початкових класів ЗЗСО [7], вихователя закладу дошкільної освіти [8]. Стандарти визначили посадові обов'язки педагогічних працівників, вимоги до їхніх загальних (наскрізних) та професійних компетентностей, окреслили критерії для оцінки професійного рівня на основі компетентностей, створили умови для професійного розвитку педагога та визначення реальних потреб в організації підвищення кваліфікації. Головною метою професійних стандартів є систематизація трудових обов'язків працівників та окреслення орієнтирів професійного розвитку. Стандарти мають бути базовими документами під час складання освітніх програм підвищення кваліфікації.

Слід зазначити, що в професійних стандартах безперервний професійний розвиток визначений однією з трудових функцій педагога. Безперервний професійний розвиток як процес вдосконалення професійних компетентностей триває впродовж усього періоду професійної діяльності та дозволяє підтримувати або покращувати її стандарти. Педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати власний професійний рівень та педагогічну майстерність, бути відкритими до нових технологій,

об'єктивно оцінювати свої професійні компетентності та самостійно планувати власний професійний та особистісний розвиток. Найбільш поширеною та ефективною формою професійного розвитку педагогічних працівників є підвищення кваліфікації, що відбувається в межах професійної діяльності або галузі знань.

Важливою характеристикою системи професійного розвитку педагогічних працівників освіти є єдність принципу безперервності навчання з принципом випереджувального характеру навчання. Враховуючи значущість наявності кваліфікованих фахівців у системі освіти в Україні, навчальний процес педагогів у системі професійної освіти має ґрунтуватися на найбільш сучасних підходах, формах та методах. Потрібно при цьому враховувати динамізм розвитку як об'єкта управління, тобто суспільства та його окремих складових, так і наукових уявлень про цей об'єкт, тобто постійну зміну концептуальних поглядів та практичних моделей з точки зору педагогічної освіти.

Провідна роль у процесі професіоналізації кадрів педагогічних працівників належить вищим навчальним закладам, що безпосередньо готують спеціаліста. Вищі навчальні заклади формують цілісний освітній простір, у якому відбувається становлення та розвиток педагога як професіонала. Саме у цьому просторі відбуваються основні складові процесу професіоналізації - підготовка, перепідготовка, спеціалізація та підвищення кваліфікації педагогічних працівників [11].

На виконання частини шостої статті 59 Закону України «Про освіту» в 2019 році було розроблено та затверджено порядок підвищення кваліфікації педагогічних працівників (далі – Порядок № 800) [4]. Цей Порядок визначає види, форми, обсяг (за накопичувальною системою), періодичність підвищення кваліфікації, а також процедуру визнання результатів підвищення кваліфікації. Порядок № 800 дозволяє забезпечити гнучкість та мобільність системи підвищення кваліфікації, яка повинна

вчасно реагувати на потреби споживачів освітніх послуг, зокрема, напрямів та змісту програм підвищення кваліфікації, їхньої тривалості, форм, методів та місця організації навчання, в тому числі з урахуванням конкретних регіональних особливостей. Видами підвищення кваліфікації є навчання за окремими освітніми програмами, участь у семінарах, тренінгах, практикумах, вебінарах, майстер-класах тощо, педагоги можуть обрати інституційну або дуальну форму, підвищувати кваліфікацію на робочому місці (на виробництві) або їх поєднувати. Відкритість і доступність інформації щодо програм підвищення кваліфікації забезпечується шляхом їх обов'язкового оприлюднення на веб-сайтах суб'єктів підвищення кваліфікації.

Суттєвих змін набула періодичність підвищення кваліфікації. Так, педагогічні працівники ЗЗСО та фахової передвищої освіти щороку підвищують свою кваліфікацію, педагогічні працівники закладів дошкільної, позашкільної, професійної (професійно-технічної) освіти, педагогічні працівники закладів вищої освіти – не рідше одного разу на п'ять років.

Законом № 2145 та Порядком № 800 вперше передбачена можливість вибору педагогічними працівниками закладів освіти або інших суб'єктів освітньої діяльності, в яких підвищувати свій професійний рівень. Слід зазначити, що до 2017 року здобуття післядипломної освіти, зокрема, підвищення кваліфікації відповідно до законодавства відбувалось виключно в академіях, інститутах післядипломної освіти, професійно-технічних навчальних закладах, відповідних структурних підрозділах закладів вищої освіти та наукових установах. Під час вибору суб'єкта надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації педагогічним працівникам необхідно врахувати, що результати підвищення кваліфікації в закладах освіти, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або працюють за акредитованою освітньою програмою не вимагають окремого підтвердження, водночас

результати підвищення кваліфікації у інших суб'єктів освітньої діяльності, фізичних та юридичних осіб визнаються тільки за рішенням педагогічної ради.

Питання, яке потребує особливої уваги, це фінансування підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Оплата підвищення кваліфікації працівників гарантується державою [6]. Законодавством визначені додаткові джерела фінансування. Фінансування підвищення кваліфікації може здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету (шляхом надання цільових субвенцій місцевим бюджетам), місцевих бюджетів, а також коштів фізичних (юридичних) осіб та інших джерел, не заборонені законодавством [4]. Оплата послуг з підвищення кваліфікації в обсягах, встановлених законодавством для окремих категорій педагогічних працівників, проводиться на підставі укладених договорів між закладом освіти та суб'єктом підвищення кваліфікації, з державного, місцевого бюджетів, а також за рахунок інших коштів, передбачених у кошторисах закладів освіти. Крім того, передбачена можливість самофінансування у випадку, якщо педагог проходить підвищення кваліфікації поза межами плану.

Отже, фінансування державою освітніх послуги з підвищення кваліфікації безпосередньо пов'язано з процесом планування. Планування підвищення кваліфікації є основним етапом у визначенні обсягу ресурсів засновників на забезпечення фінансування підвищення кваліфікації педагогів регіону. Порядком № 800 окреслено два етапи планування підвищення кваліфікації закладами освіти: перспективне та поточне. На першому етапі педагогічною радою затверджується орієнтовний план підвищення кваліфікації з зазначенням кількості педагогічних працівників, напрямів підготовки та орієнтовного переліку суб'єктів підвищення кваліфікації. План складається з урахуванням пропозицій педагогічних працівників та підлягає обов'язковому оприлюдненню. На підставі

орієнтовних планів закладів освіти засновниками щороку формуються відповідні регіональні замовлення, а комунальні заклади освіти отримують кошти з обласних бюджетів на забезпечення потреб з підвищення кваліфікації педагогічних працівників регіону. Важливо зазначити, що законодавством не визначені терміни складання закладами освіти орієнтовних планів підвищення кваліфікації педагогічних працівників внаслідок цього під час формування обласних бюджетів на наступний фінансовий рік відсутні актуальні дані щодо кількості педагогів, які будуть проходити підвищення кваліфікації.

Після затвердження кошторису закладу освіти відбувається поточне планування. Уповноважена особа оприлюднює обсяг коштів, передбачених на підвищення кваліфікації, а педагогічні працівники подають пропозиції щодо напрямку, обсягу, форми, суб'єкта підвищення кваліфікації, вартості підвищення кваліфікації або безоплатний характер надання послуг.

Підвищення кваліфікації є обов'язковою умовою атестації педагогічних працівників. Відповідно до Типового положення атестація – це система комплексного оцінювання педагогічної діяльності, за результатами якої визначаються відповідність займаній посаді, рівень кваліфікації, присвоюється кваліфікаційна категорія, педагогічне звання [10]. Типове положення не відповідає чинному законодавству та вимагає термінового оновлення з урахуванням положень Закону України «Про освіту», вимог порядку підвищення кваліфікації педагогічних працівників, а також професійних стандартів. Міністерством освіти і науки України було розроблено нове Положення про атестацію педагогічних працівників та надано для громадського обговорення. На даний час оновлене положення про атестацію не затверджено.

У відповідності з наявним світовим досвідом, увагу потрібно концентрувати на створенні комплексної системи виокремлення базових ресурсів розвитку людського потенціалу у відповідності з особистісними

здібностями як унікального процесу саморозвитку в освітньому просторі педагога. Крім цього педагогічна діяльність, має сконцентруватися на створенні мотивації до професійного зростання, формування модельного образу ефективного професіонала.

Зарубіжний досвід підштовхує до розуміння співпраці освітніх установ та органів державної влади в якості вирішального механізму оптимізації педагогічної діяльності [11].

Висновки і пропозиції. Проведений аналіз нормативно-правових актів дозволяє зробити висновок про створення державою сприятливих умов для безперервного професійного та особистісного розвитку педагогічних працівників закладів освіти в Україні, впровадження оновленої системи підвищення кваліфікації з урахуванням сучасних вимог до професійної діяльності педагога.

Затвердження Порядку № 800 дозволили врегулювати на законодавчому рівні діяльність з підвищення кваліфікації на основі компетентнісного підходу. Педагогічні працівники отримали нові можливості: вільний вибір форм, видів, освітніх програм та суб'єктів освітньої діяльності, що надають послуги з підвищення кваліфікації; роботодавці – алгоритми планування підвищення кваліфікації та процедури визнання їх результатів. В свою чергу, професійні стандарти чітко визначили загальні та професійні компетентності, якими має володіти сучасний педагог, критерії оцінки його професійної діяльності, а також дають педагогу можливість самостійно формувати траєкторію подальшого професійного розвитку.

Водночас існують певні питання практичного застосування окремих положень та норм законодавства, наприклад, формування регіонального замовлення, уточнення механізму вибору суб'єктів підвищення кваліфікації, оновлення положення про атестацію педагогічних працівників з урахуванням змін у законодавстві.

Література

1. Вапнярчук Н.М. Післядипломна освіта в Україні: актуальні проблеми сьогодення. *Адаптація до права ЄС регулювання економіки України в сучасних умовах* : зб. наук. пр. Харків, 2015. С. 208-214.
2. Олійник В. В. Теоретико-методологічні засади державного управління післядипломною освітою в контексті євроінтеграції: монографія. Луцьк : ПрАТ «Волин. обл. друк.». 2016. 500 с.
3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР зі змінами. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4337> (дата звернення: 14.07.2022).
4. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800. *Кабінет Міністрів України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.07.2022).
5. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 20.07.2022).
6. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 14.07.2022).
7. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ Міністерства економіки, економіки та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства

- України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text> (дата звернення: 18.07.2022).
8. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21. Міністерство економіки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 18.07.2022).
9. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти»: Наказ Міністерства економіки України від 17.09.2021 № 568-21. Міністерство економіки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profesijnij-standart-kerivnika-direktora-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення: 18.07.2022).
10. Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників: Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 № 930. Міністерства освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1255-10#Text> (дата звернення: 20.07.2022).
11. Рибкіна С.О. Механізми публічного регулювання підготовки кадрів в системі вищої освіти України. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». – Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро, 2022. URL: <http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/specrada/707.27/disRybina.pdf>
12. Тоточенко Т.В. Вдосконалення механізмів фінансування післядипломної освіти. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. Том 31 (70). № 3. С. 188-192.

13. Яковенко О.І. Нормативно-правове регулювання підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЗВО: компетентнісний підхід. *Теорія та методика професійної освіти*. 2020. Вип. 30. Том 1. С. 179-182.

References

1. Vapnyarchuk N.M. Pislyadyplomna osvita v Ukrayini: aktual'ni problemy s'ohodennya. Adaptatsiya do prava ES rehulyuvannya ekonomiky Ukrayiny v suchasnykh umovakh : zb. nauk. pr. Kharkiv, 2015. P. 208-214.
2. Oliynyk V. V. Teoretyko-metodolohichni zasady derzhavnoho upravlinnya pislyadyplomnoyu osvitoyu v konteksti yevrointehratsiyi: monohrafiya. Luts'k : PrAT «Volyn. obl. druk.». 2016. 500 p.
3. Konstytutsiya Ukrayiny vid 28.06.1996 № 254k/96-VR zi zminamy. Verkhovna Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4337> (data zvernennya: 14.07.2022).
4. Poryadok pidvyshchennya kvalifikatsiyi pedahohichnykh i naukovopedahohichnykh pratsivnykiv: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 21.08.2019 № 800. Kabinet Ministriv Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (data zvernennya: 12.07.2022).
5. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrayiny vid 01.07.2014 № 1556-VII. Verkhovna Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (data zvernennya: 20.07.2022).
6. Pro osvitu: Zakon Ukrayiny vid 05.09.2017 № 2145-VIII. Verkhovna Rada Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (data zvernennya: 14.07.2022).

7. Pro zatverdzhennya profesiynoho standartu za profesiyamy «Vchytel' pochatkovykh klasiv zakladu zahal'noyi seredn'oyi osvity», «Vchytel' zakladu zahal'noyi seredn'oyi osvity», «Vchytel' z pochatkovoyi osvity (z dyplomom molodshoho spetsialista)»: Nakaz Ministerstva ekonomiky, ekonomiky ta sil's'koho hospodarstva Ukrayiny vid 23.12.2020 № 2736. Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta sil's'koho hospodarstva Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text> (data zvernennya: 18.07.2022).
8. Pro zatverdzhennya profesiynoho standartu «Vykhovatel' zakladu doshkil'noyi osvity»: Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrayiny vid 19.10.2021 № 755-21. Ministerstvo ekonomiky Ukrayiny. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti> (data zvernennya: 18.07.2022).
9. Pro zatverdzhennya profesiynoho standartu «Kerivnyk (dyrektor) zakladu zahal'noyi seredn'oyi osvity»: Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrayiny vid 17.09.2021 № 568-21. Ministerstvo ekonomiky Ukrayiny. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profesijnij-standart-kerivnika-direktora-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti> (data zvernennya: 18.07.2022).
10. Pro zatverdzhennya Typovoho polozhennya pro atestatsiyu pedahohichnykh pratsivnykiv: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 06.10.2010 № 930. Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1255-10#Text> (data zvernennya: 20.07.2022).
11. Rybkina S.O. Mekhanizmy publichnoho rehulyuvannya pidhotovky kadriv v systemi vyshchoyi osvity Ukrayiny. Dysertatsiya na zdobuttya naukovooho stupenya doktora filosofiyi za spetsial'nistyu 281 «Publichne upravlinnya ta administruvannya». – Dniprovs'kyy derzhavnyy ahrarno-ekonomichnyy universytet, Dnipro, 2022. URL:

[http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/specrada/707.27/disRyb
kina.pdf](http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/specrada/707.27/disRyb
kina.pdf)

12. Totochenko T.V. Vdoskonalennya mekhanizmiv finansuvannya pislyadyplomnoyi osvity. Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernads'koho. Seriya: Derzhavne upravlinnya. 2020. Tom 31(70). № 3. P. 188-192.
13. Yakovenko O.I. Normatyvno-pravove rehulyuvannya pidvyshchennya kvalifikatsiyi pedahohichnykh pratsivnykiv ZVO: kompetentnisnyy pidkhid. Teoriya ta metodyka profesiynoyi osvity. 2020. Vyp. 30. Tom 1. P. 179-182.